

Становище

от проф. д-р Валентина Попова

член на научното жури, определено със Заповед на Ректора на СУ Св. Кл. Охридски“ № РД-38-315/01.07.2025г. в процедурата за публична защита на дисертацията на **Яна Владимирова-Панова на тема „Предпоставки за допускане на касационно обжалване”** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, правни и стопански науки, професионално направление 3.6. Право

. I. Данни за докторанта и докторантурата

Яна Емилова Владимирова-Панова е завършила Националната гимназия за древни езици и култури „Св. Константин-Кирил Философ“ с отличен успех. Магистър е по право на Софийски университет "Св. Климент Охридски" – след завършено висше образование по специалността „право“ /2012-2017 г./ с пълен отличен успех от държавните изпити и отличен успех от курса на обучение. През 2017 г. получава годишната награда на издателство „Сиби“ за студент в пети курс - Грамота за отличен успех и високи постижения в овладяването на правните науки.

Яна Владимирова-Панова работи като правен сътрудник в адвокатска кантора в периода 2013-2019 г. През 2019 г. започва работа като съдебен помощник във ВКС Гражданска колегия, където работи до 2021 г. Впоследствие, след спечелен конкурс, постъпва в Национален институт на правосъдието през 2021 г. като кандидат за младши съдия. От 2021 до 2023 г. е младши съдия в Софийски градски съд, а от 2023 г. и към днешна дата е съдия в Софийски районен съд, Гражданско отделение. В периода 2023-2024 г. е представител на НИП в подгрупа „Гражданско правосъдие“ към Европейската мрежа за съдебно обучение, където участва в организацията на семинари на различна тематика в областта на гражданското право и процес в България и чужбина.

Яна Владимирова - Панова е зачислена на задочна докторантура по Граждански процес със Заповед № РД 20-38/07.01.2019 г. на Ректора на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, с дата на зачисляване – 10.01.2019 г. и срок на завършване - 10.01.2023 г., с тема на дисертационния труд: „Предпоставки за допускане на касационно обжалване“ и научен ръководител проф. д-р Анелия Мингова.

След изтичане на срока на докторантурата и успешно изпълнение на задачите от индивидуалния план на докторантката, тя беше отчислена с право на защита с Решение на ФС от февруари 2023г. По предложение на Катедрата по гражданскоправни науки е взето решение на ФС на Юридически Факултет от 17.06.2025 г. /протокол № 10/ на ФС за откриване на процедура за публична защита на дисертацията на Яна Владимирова-Панова на тема „Предпоставки за допускане на касационно обжалване“ и тя е открита с посочената по-горе Заповед на Ректора на СУ Св. Кл. Охридски“ № РД-38-315/01.07.2025г.

II. Обща характеристика на дисертационния труд.

1. Избраната тема е много интересна и актуална, с важно както теоретично, така и практическо значение.

2. Изследването е задълбочено и всестранно.

То показва широки и задълбочени познания, както в материята на касационното обжалване и гражданския процес, така и в другите клонове на правото, имащи отношение към анализирани в дисертацията проблеми. Много добро впечатление прави изследването на становищата в българската правна наука относно Практиката на ВКС /тълкувателна и каузална/ **от гледна точка на въпроса за източниците на правото, както и обосноваването на базата на това изследване на собственото разбиране на авторката.**

Както съм посочила и в становището си до Катедрата по гражданскоправни науки в процедурата за допускане до публична защита и тук ще си позволя да отбележа, че тя ми направи отлично впечатление още на докторантския конкурс, както със знанията си, така и с начина на тяхното представяне.

3. Обемът на дисертацията съответства на обхвата на изследваните проблеми. Структурата на дисертацията е логично построена.

4. Стилът е юридически ясен и точен.

5. Проучени са внимателно и коректно са изложени становищата в българската /102 заглавия/ и чуждата литература /71 заглавия/. Там, където докторантката е възприела вече застъпено становище, тя е изложила съображенията си за това, като е добавила и свои аргументи в тяхна подкрепа. Становищата, кои счита за неприемливи, е обсъдила критикувала коректно и внимателно, като е изложили свои аргументи в подкрепа на застъпеното от нея виждане.

6. Внимателно и с вещина е анализирана практиката на ВКС, както и Конституционния съд по проучваните в дисертационната проблеми. Обсъдени са и съответните решения на СЕС, имащи връзка с материята на дисертацията. Така дисертационният труд придобива не само теоретично, но и практическо значение, което от моя гледна точка е важен принос на научното изследване.

7. Научен интерес представлява сравнително-правно изследване на сходни правни модели на касация в редица правни системи, което е спомогнало за анализа на генезиса идеята и законодателното решение в българското право относно въвеждането на селекцията при касационното обжалване.

8. Внимателно и подробно авторката анализира визираните в чл.280, ал.1 и 2 ГПК предпоставки за допускане на касационно обжалване.

9. Интерес представляват изследването на характера на производството, в което се разглеждат тези основания и определението по чл.288 ГПК и направените от докторантката изводи.

III. Приноси в дисертацията с теоретично и практическо значение.

1. Принос представлява цялостното задълбочено и монографично изследване на селекционния модел за допускане на касационното обжалване в сега действащия у нас ГПК.

2. Научен интерес е сравнителното правното изследване в различни правни системи в подобни или сходни и различни институти в тези системи. В исторически план такъв интерес представлява и сравнението с ПРН по стария ГПК.

3. Заслужава внимание изследването на съчетаването на обществения интерес и значение за точното и еднакво прилагане на закона от всички /и за всички/, за развитието на правото, и частния интерес на страните от инстанционния контрол за законосъобразност на обжалвания акт, постановено по тяхното дело. Видно е и от това изследване, че макар и процедурата да е с цел селекция на касационните жалби, в тази процедура страната се стреми да защити своите права и по необходимост за тази защита тя не може да избегне процедурата за селекцията на касационните жалби.

4. Научен интерес намирам в подробното изложение относно развитието на законодателната уредба в българското право на проблемите на производството за допускане на касационното обжалване, както в исторически, така и в настоящ аспект.

5. Приносен момент не само с теоретично, но и с практическо значение е обосноваването присъединяване към разбирането за определяне на същността на производството за допускане на касационното обжалване по ГПК като „селективно“.

6. Принос има обособяването на процесуалните и извънпроцесуалните функции на предпоставките за допускане до касация.

7. Принос има в анализа на правната същност и белезите на понятието „правен въпрос“ като обща предпоставка за касационното обжалване, в т.ч. и във връзка с диспозитива и мотивите на т.2 от Р по тълк. д. №1/2009г. на ОСГТК на ВКС. Интерес представлява тезата на авторката, че посочването на правния въпрос е израз на диспозитивното начало в селективната фаза на производството, но също е и от съществено значение за защитата на насрещната по жалбата страна. Общата предпоставка и необходимостта от точно и ясно формулиране на материалноправния, респ. процесуален въпрос и необходимостта да се обоснове, че изразеното от съда становище по този въпрос е обусловило изхода на делото.

8. Интересно с приносни моменти е изследването на трите специални предпоставки по чл.280, ал.1 ГПК, в т.ч. и във връзка с измененията от 2017 г., както и изводите от това изследване.

а/ Анализът на различните тези в правната теория за източниците на правото и значението на решенията по на ВКС по конкретните казуси, особено във връзка с функционалната им връзка с основанията за допускане на касационното обжалване. Особено добро впечатление ми направи анализът на въпроса във вр. с т. 1 на чл. 280, ал.1 ГПК за Тълкувателните решения на ВКС и тази част от тях, която се явява задължителна съдебна практика по смисъла на цитираната разпоредба. Този въпрос има важно практическо значение според мен, защото виждаме в не малко тълкувателни решения допуснато противоречие между диспозитив и мотиви, а също и вътрешно противоречие в мотивите.

б/ Въпросът за противоречивата съдебна практика на ВКС във връзка с допускането на касационното обжалване /чл. 280, ал.1, т. 1 в съпоставка със законодателното решение до измененията от 2017 год./;

в/ Анализът на ТР на ОСГТК на ВКС по тълк.д. №1–2009 г. на ОСГТК на ВКС и изгражданото на тезата за предпоставките за допускане до касационно обжалване като средство за уеднаквяване и развитие на съдебната практика; въпросът за значението на практиката на ВКС по стария ГПК във връзка с приложното поле на чл.280, ал.1 т.1 ГПК;

г/ Двете предпоставки за допускане на касация по чл.280, ал.1, т.2 ГПК във връзка с видовете актове на Конституционния съд и обхвата на проверка за противоречие не само с диспозитива, но и с техните мотиви;

д/ Твърде важния от практическа гледна точка проблем във връзка с допускането на касационното обжалване и преюдициално запитване до СЕС във връзка с основанието за допускане на касационно обжалване в хипотезата на противоречие с актове на СЕС.

е/ Внимателното изследване хипотезата на чл. 280, ал.1, т.3 ГПК, на нейния генезис и съдържание, положението във връзка с тълкуването в т. 4 на ТР на ОСГТК на ВКС тълк.д. №1/2009 и измененията на чл. 280 ГПК от 2017 год.

ж/ Подробният анализ на включените със ЗИДГПК през 2017г. специални предпоставки за допускане на касационното обжалване в чл.280, ал.2 ГПК „вероятна нищожност или недопустимост“ и „очевидна неправилност“ на обжалваното въззивно решение.

з/ Съществен принос има изследването на обхвата на проявление на служебното начало в селективната фаза във връзка с неговото проявление във фазата за разглеждане на

касационната жалба по нейното същество във връзка с касационните основания, визирани в чл. 281 ГПК.

9. От моя гледна точка, важно значение за приложението и развитието на института на селекцията на касационните жалби е изследването на статистиката относно съдебната практика след измененията от 2017 г., в което намирам също принос на дисертационния труд.

10. Научен интерес с практическо значение имат изследването и изводите относно производството, в което се осъществява селективната функция на ВКС по преценка на предпоставките в чл.280, ал.1 и 2 ГПК.

11. Според мен важно значение има изследването на въпроса за възможността да се направи преюдициално запитване до СЕС в хода на производството по селекцията на касационната жалба, в което производство, макар и селективно, страната се стреми да защити своите права, тъй като без тази фаза не може да се премине към разглеждане на касационната жалба по нейното същество относно изложените в нея основания за касация по чл. 281 ГПК.

Научен интерес с практическо значение са обосноващите изводи, че в селективната фаза на касационното производство, ВКС в качеството си на касационна инстанция, чиито актове са окончателни, трябва да отправи преюдициално запитване, когато констатира, че са налице предпоставките по чл.267 ДФЕС, както и да приложи чл. 292 ГПК, когато прецени, че е налице необходимост от постановяване на тълкувателен акт, като спре производството.

12. Внимателно са обосновани и заслужават внимание изведените в дисертацията предложения de lege ferenda.

13. Научен принос има и в изследването, на което е отделено специално място в дисертацията, на предложенията de lege ferenda, дадени от други автори, внимателното има анализиране и крайният извод, относно въпроса „налагат ли се нови изменения в критериите за селективен контрол“. Касае се за оригинален творчески подход на авторката, който е от значение за стабилността на законодателната уредба.

Ще си позволя да отбележа, че аз съм привърженик на прякото сезиране на ВКС без селекции, както по време на действието на прегледа по реда на надзора по стария ГПК, когато се извършваше практически селекция на жалбите, без да има изрична регламентация

на основания и процедура за това, така и при касацията при сега действащия ГПК. От практическа гледна точка обаче **точното тълкуване и прилагане на действащите правни норми е от важно значение**. От важно значение е и стабилността на законодателната уредба. Защото честите промени водят до обърквания, а понякога и до хаос в практиката.

Необходимо е да отбележа, че докторантката и представена декларация за авторство. Изготвения от докторантката автореферат е коректно съставен.

IV. Докторантката има публикуван и четири статии във връзка с дисертационния труд, в които също е проявени задълбочени знания и творчески подход.

1.Владиминова, Я. Изискването за представяне на изложение на основанията за допускане на касационно обжалване по чл. 284, ал. 3, т. 1 ГПК във връзка с новата ал. 2. – Норма, 2019, № 5. 25-58. ISSN: 1314-5118

2.Владиминова, Я. Някои проблеми при обжалване на определенията по чл. 248, ал. 1 от Гражданския процесуален кодекс. – Търговско и облигационно право, 2021, № 4. 66-77. ISSN: 1314-8133

3.Владиминова-Панова, Я. Селективният модел на обжалване в практиката на Европейския съд по правата на човека. – Съвременно право, 2024, № 2, 81-92. ISSN: 0861-1815

4.Владиминова, Я. Развитието на правото от съдилищата: в търсене на легитимност чрез позоваване на ценности. – Общество и право, 2025, № 5. ISSN: 0204-8523 – приета за печат.

V. Заключение.

Въз основа на изложените в настоящото становище съображения,

Смятам, че представеният дисертационният труд **на Яна Владимировна-Панова „Предпоставки за допускане на касационно обжалване“** представлява задълбочено и цялостно монографично изследване, съдържа научни и научноприложни резултати, които представляват принос в науката и имат практическо значение.

Задълбочени знания, творчески характер с приносен момент са и представените от докторантката четири статии във връзка с дисертацията.

Докторантката отговаря на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен "доктор", съгласно чл. 2б, ал. 2 и 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за прилагането му.

Ето защо като член на научното жури ще гласувам категорично и убедено докторантката Яна Владимирова-Панова да получи образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 3. Социални, правни и стопански науки,

06.09.2025 г.

проф. д-р Валентина Попова